

Research in Curriculum Planning

Vol 10, No 12 (continus 39)
Winter 2014, Pages 147-155

Research self-efficacy in the psychology and educational sciences graduate students

Mohsen Roshanian Ramin, Moharram Aghazadeh

¹Master of Educational Technology, Tehran Kharazmy University, Karaj, Iran

²PhD in Curriculum Planning, Tehran Kharazmy University, Karaj, Iran

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی

سال دهم، دوره دوم، شماره 12 (پیاپی 39)
زمستان 1392، صفحات 147 - 155

خودکارآمدی پژوهشی در میان دانشجویان کارشناسی ارشد روان‌شناسی و علوم تربیتی

محسن روشنیان رامین^{*}، محرم آقازاده

¹کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، دانشگاه خوارزمی تهران، کرج، ایران

²دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه خوارزمی تهران، کرج، ایران

Abstract

Research is one of the most important topics in higher education. Some researches should be carried out in order to identifying and resolving the research problems and selecting qualified people. The aim of the present study was to focus on the research self-efficacy in the psychology and educational sciences graduate students. The research was conducted by using the descriptive-survey method. The statistical population was consisted of all MA students in psychology and educational Sciences at the Tehran Kharazmy University in 2011-2012 semesters. 120 students were selected by simple random sampling method. The used tool for gathering the data was a standard research self-efficacy questionnaire (Phillips & Russell, 1994). Analyzing the data showed the followings: 1- Practical research skills efficacy among MA students were high (Sig 0.000, $p < 0.01$). 2- Writing skills efficacy among MA students were high (Sig 0.000, $p < 0.01$). 3- Research design skills efficacy among MA students were high (Sig 0.000, $p < 0.01$). 4- Quantitative and computer skills efficacy among MA students were not high (Sig 0.070, $p < 0.05$). It can be concluded that the efficacy of practical research skills, writing and research design among these students were high. This result may be due to the familiarity with statistical methods and research, previous learning and their experiences. Quantitative and computer skills efficacy among the students were not high and perhaps it was due to the lack of required familiarity to work with computers and statistical software.

Keywords: Self-Efficacy, Research, Research self-efficacy

چکیده

این پژوهش خودکارآمدی پژوهشی را در میان دانشجویان کارشناسی ارشد روان‌شناسی و علوم تربیتی بررسی می‌نماید. روش این تحقیق توصیفی پیمایشی است و جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی تهران در سال تحصیلی 91 - 90 می‌شود. 120 نفر از این دانشجویان به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه خودکارآمدی پژوهشی فیلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994) است. پس از تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای، نتایج زیر به دست آمد:

- 1 - خودکارآمدی مهارت‌های پژوهش عملی (Sig0/000، در سطح $P < 0/01$) در دانشجویان ارشد بالاست.
- 2 - خودکارآمدی مهارت‌های نوشتن (Sig0/000، در سطح $p < 0/01$) دانشجویان ارشد بالاست.
- 3 - خودکارآمدی مهارت‌های طراحی پژوهش (Sig0/000، در سطح $P < 0/01$) در دانشجویان ارشد بالاست.
- 4 - خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی (Sig0/070، در سطح $P < 0/05$) دانشجویان ارشد بالا نیست. پس می‌توان نتیجه گرفت که خودکارآمدی مهارت‌های پژوهش عملی، نوشتن و طراحی پژوهش در میان این دانشجویان بالاست و این نتیجه شاید ناشی از آشنایی با روش‌های آماری و پژوهشی، یادگیری‌ها و تجربه‌های قبلی آنها باشد. خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی این دانشجویان بالا نبود و این شاید پیامد نداشتن پیشینه لازم کار با رایانه و نرم‌افزارهای آماری باشد.

واژگان کلیدی: خودکارآمدی، پژوهش، خودکارآمدی

پژوهشی

^{*} نویسنده مسؤل: محسن روشنیان رامین mohsen.ramin@yahoo.com

پذیرش: 92/2/21

وصول: 91/4/3

مقدمه

پژوهش (Research) یکی از ضروریات هر جامعه است و باید در برطرف کردن موانع آن کوشید. برای رفع این موانع ابتدا باید دید کاملی نسبت به پژوهش و پژوهشگران داشت تا بتوان تصمیمات مناسب را اتخاذ کرد. یکی از جوانبی که باید مورد توجه قرار گیرد، توجه به مشکلات و مسائل پژوهشگران (Researchers) به عنوان یکی از نکات کلیدی پیشرفت پژوهش در جامعه است. باید نخست شناخت کاملی از روحیات و نظرات پژوهشگران داشت. یکی از کارهای زیربنایی که می‌توان به کار گرفت تا افراد شایسته وارد کارهای پژوهشی شوند آن است که ابتدا ویژگی‌هایی را که یک پژوهشگر باید داشته باشد تا بتواند وارد حرفه پژوهشگری شود شناسایی کنیم و در مرحله بعدی این ویژگی‌ها را در افراد اندازه بگیریم تا افراد مناسب شناسایی و انتخاب شوند. یکی از این ویژگی‌ها می‌تواند اعتقاد فرد پیرامون توانایی‌هایش برای انجام یک پژوهش موفق باشد که آیا فرد تا چه اندازه به توانایی‌های خود برای انجام یک پژوهش موفق اعتماد دارد. اعتقاد به توانایی‌های خود در انجام موفقیت‌آمیز کارها را بندورا (Bandura) با عنوان خودکارآمدی مطرح کرده است. یکی از عوامل مؤثر بر کیفیت روانی انسان و ویژگی‌های عاطفی وی، چگونگی قضاوت او در مورد خود و میزان کارایی‌اش است. این مفهوم که با عنوان خودکارآمدی در نظریه بندورا مطرح شده است. به گفته مقتدری و رفاهی (Moghtaderi & Refahi, 2011) در نظام بندورا منظور از خودکارآمدی (Self-Efficacy) احساس شایستگی، کفایت و قابلیت کنار آمدن با زندگی است. برآورده کردن و حفظ معیارهای عملکرد، میزان خودکارآمدی را افزایش و ناکامی در برآوردن و حفظ آن معیارها، آن را کاهش می‌دهد. افرادی که دارای میزان خودکارآمدی بالاتر هستند، بیش از افراد دارای خودکارآمدی ضعیف، در انجام دادن تکالیف کوشش و پافشاری از خود نشان می‌دهند، در نتیجه عملکرد آنان در انجام دادن تکلیف بهتر است (Bandura, 1993). خودکارآمدی در زمینه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است و ما در این پژوهش ما قصد داریم تا خودکارآمدی را در زمینه پژوهش که با عنوان نسبتاً جدید «خودکارآمدی

پژوهشی (Research Self-Efficacy) مطرح شده است، بررسی کنیم. بررسی خودکارآمدی پژوهشی در افراد باعث می‌شود که ما بتوانیم افرادی را که برای کارهای پژوهشی مناسب هستند، انتخاب کنیم و از این طریق در جهت پیشرفت پژوهش قدم برداریم و از هدر رفتن منابع به علت انتخاب افراد نامناسب برای پژوهش جلوگیری کنیم. با توجه به این که جامعه آماری ما دانشجویان ارشد هستند و ما انتظار داریم که با توجه به مقطع و تجربه افراد ویژگی‌های پژوهشی در این دانشجویان بالا باشد، فرضیات خود را به صورت جهت دار و به شرح زیر مطرح می‌کنیم.

1 - خودکارآمدی مهارت‌های پژوهش عملی (Practical Research Skills) در میان دانشجویان ارشد بالاست.

2 - خودکارآمدی مهارت‌های نوشتن (Writing Skills) در میان دانشجویان ارشد بالاست.

3 - خودکارآمدی مهارت‌های طراحی پژوهش (Research Design Skills) در میان دانشجویان ارشد بالاست.

4- خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی (Quantitative and Computer Skills) در بین دانشجویان ارشد بالاست.

تحقیقات نشان داده است که شیوه نگرش فرد نسبت به خود در ایجاد شکست یا موفقیت وی مؤثر است. همچنین عملکرد و نحوه تلاش و پیگیری افرادی که خود را انسانی توانا، کارآمد و با استعداد می‌دانند متفاوت از کسانی است که خود را ضعیف و بی‌استعداد می‌دانند (مرتضوی، Mortazavi, 2004). بندورا معتقد است که چون افراد دارای خودکارآمدی بالا بر روی امور کنترل بیشتری دارند، عدم اطمینان کمتری را تجربه می‌کنند. از آنجایی که افراد از رویدادهایی که بر آنها کنترل ندارند می‌ترسند، در نتیجه از آنها نامطمئن هستند. اما افرادی که دارای خودکارآمدی سطح بالایی هستند کمتر می‌ترسند و در نتیجه بهتر عمل می‌کنند (باقرپور و جهانیان، Bagherpour & Jahanian, 2012).

در طی دو دهه گذشته اصول موجود در اجزای خودکارآمدی نظریه شناختی - اجتماعی بندورا به طور گسترده در رشته‌ها و زمینه‌های مختلف مورد بررسی و

خودکارآمدی پژوهشی در میان دانشجویان کارشناسی ارشد ... / 149

در رویکرد سوم پژوهشگران گزارش می‌کنند که باورهای خودکارآمدی در دانشجویان با دیگر ساختارهای انگیزش (Motivation Structures) و با عملکرد و پیشرفت تحصیلی آنان ارتباط دارد. سازه‌های موجود در این تحقیقات شامل ویژگی‌ها، زمینه هدف، الگوسازی، حل مسأله، احتمالات پاداش، خودتنظیمی (self-regulation)، مقایسه‌های اجتماعی، راهبردهای کارآموزی، دیگر اعتقادات مربوط به خود و سازه‌های امید و عملکردهای تحصیلی مختلف است (Lent & Hackett, 1987). باقرپور و جهانیان (Bagherpour & Jahanian, 2012). در پژوهش خود با عنوان «اثر سه نوع متفاوت تمرینات ذهنی و مدل سازی بر خودکارآمدی دانشجویان دختر مبتدی» به این نتیجه رسیدند که خودکارآمدی، عاملی مؤثر در میزان یادگیری حرکتی است و اطلاعاتی که فرد از طریق الگوسازی دریافت می‌کند، نسبت به تصویرسازی درونی و بیرونی بر خودکارآمدی تأثیر بیشتری دارد.

مفهوم خودکارآمدی بر اعتقاد فرد در مورد توانایی‌اش در انجام یک عمل تأکید دارد. بندورا (Bandura, 1997) بیان می‌دارد که خودکارآمدی بیشتر از انجام یک عمل است و بیشتر شامل فرآیندهای فکری، انگیزش (Motivation)، حالات عاطفی و روان‌شناختی است. شیخ الاسلامی و احمدی (Sheikholeslami & Ahmadi 2011) در پژوهشی با عنوان «پیش‌بینی راهبردهای مقابله‌ای تحصیلی بر اساس باورهای خودکارآمدی و جهت‌گیری هدف دانشجویان دانشگاه شیراز» به این نتیجه رسیدند که خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان به صورت مثبت راهبردهای مقابله‌ای مثبت و به صورت منفی رفتارهای غیر مقابله‌ای را پیش‌بینی می‌کند. با توجه به این که باورهای خودکارآمدی در زمینه‌های مختلف علمی مورد توجه و بررسی قرار گرفته و این تحقیقات نشان داده که این باورهای خودکارآمدی در اکثر زمینه‌های علمی تأثیر گذاشته است، محققان بر روی تأثیر این باورها بر پژوهش متمرکز شده‌اند و این باعث پدید آمدن مفهومی جدید با عنوان «خودکارآمدی پژوهشی» شده است (Lent & Hackett, 1987). خودکارآمدی پژوهشی همانند دیگر زمینه‌های خودکارآمدی به اعتقاد فرد در مورد توانایی انجام

تأیید قرار گرفته است. باورهای خودکارآمدی در زمینه‌هایی مانند ترس‌ها (Bandura, 1983)، افسردگی (Davis & Yates, 1982)، مهارت‌های اجتماعی (Moe & Zeiss)، جرأت (Lee, 1984)، رفتار سیگار کشیدن (Garcia, 1990)، کنترل درد (Manning & Schmitz & Doerfler, 1990) و عملکرد ورزشی (Barling & Abel, 1983) بررسی شده است. باورهای خودکارآمدی (Self-Efficacy) همچنین در تحقیقات تعلیم و تربیت و عمدتاً در مطالعات انگیزه تحصیلی و خود تنظیمی مورد توجه ویژه قرار گرفته است (Pintrich & Schunk, 1995). قلابی، کدیور، سرامی و اسفندیاری (Ghalaei, Kadivar, Sarami & Esfandiari, 2012) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی مدل باورهای خودکارآمدی معلمان به عنوان تعیین کننده میزان رضایت شغلی آنها و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان» به این نتیجه رسیدند که بالا یا پایین بودن سطح خودکارآمدی معلمان به طور مستقیم بر میزان رضایت شغلی آنان تأثیر دارد. همچنین میزان خودکارآمدی در معلمان رابطه مثبت و قوی با میزان نمرات پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد. خودکارآمدی به گونه‌ای است که می‌توان به وسیله برخی آموزش‌های خاص بر آن تأثیر مثبت گذاشت. به عنوان مثال، مقتدری و رفاهی (Moghtaderi & Refahi, 2011) در پژوهشی با عنوان «اثر بخشی آموزش ارزش‌های زندگی بر رشد اجتماعی کودکان و خودکارآمدی والدین آنان» به این نتیجه رسیدند که این آموزش‌ها بر خودکارآمدی والدین تأثیر مثبت داشته است. در عرصه خودکارآمدی محققان در سه زمینه متمرکز شده است، در رویکرد اول ارتباط بین باورهای کارآمدی و انتخاب‌ها شغلی و معمولاً دانشگاهی به ویژه در علوم و ریاضیات را بررسی می‌کنند (Lent & Hackett, 1987). بررسی این ارتباط، دلالت‌های مهمی برای نظریه روان‌شناسی شغلی و مشاوره‌ای دارد و یافته‌هایی را برای ما فراهم می‌کند که نسبت به توسعه شغلی مردان و زنان جوان بینشی را پیدا کنیم و نیز می‌تواند در توسعه راهبردهای مداخله حرفه‌ای مورد استفاده قرار گیرد. یافته‌ها در رویکرد دوم به این نکته اشاره دارد که اعتقادات کارآمدی در معلمان با شیوه‌های آموزشی و پیامد آن در دانشجویان مختلف مرتبط است (Ashton & Webb, 1986).

دکتری در روان‌شناسی مشاوره بود. در پژوهش‌های جدیدتر، واکارو (Vaccaro, 2009) بیان می‌دارد که فعالیت‌های پژوهشی اثر معناداری بر خودکارآمدی پژوهشی خواهد داشت و علاقه به پژوهش رابطه مثبتی با خودکارآمدی پژوهشی دارد. همچنین آنراو و بک (Unrau & Beck, 2004) به بررسی رابطه بین خودکارآمدی پژوهش و ثبت نام در برنامه‌های تحصیلات تکمیلی پرداختند. نتایج نشان که بین خودکارآمدی پژوهش و ثبت نام در برنامه‌های تحصیلات تکمیلی رابطه معنادار مثبت وجود دارد. در پژوهشی دیگر پاجاریز (Pajares, 2002) نشان داده است که باورهای خودکارآمد پنداری نوشتن بر سایر ساختارهای انگیزشی مرتبط با نوشتن در محیط‌های علمی و تحصیلی تأثیر دارد. بر اساس مطالعات در زمینه خودکارآمدی، خودکارآمدی نقش مهمی در پیش‌بینی رفتار پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دارد (Kahn & Scott, Bishop & Bieschke, 1998). گایزر (Phillips & Russell, 1994) پس از انجام تحقیقاتی در زمینه خودکارآمدی پژوهش، به این نتیجه رسید که خودکارآمدی پژوهش بر پیشرفت در رساله تأثیر مثبت دارد. وی همچنین اعلام کرد که خودکارآمدی پژوهش پیش‌بینی کننده مهمی برای پیشرفت در رساله است. فقیهی (Faghihi, 1998) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسید که تحقیقات کارآمد نتیجه یک محیط غنی و مثبت پژوهش مانند سیستم سرپرستی قوی است. به عبارت دیگر، برای پرورش افرادی با خودکارآمدی پژوهش بالا نیازمند یک محیط پژوهشی قوی هستیم که زمینه را فراهم کند.

یک وظیفه اشاره دارد. خودکارآمدی پژوهشی به این نکته اشاره دارد که فرد تا چه اندازه در انجام یک پژوهش خود را توانا می‌داند و به توانایی‌های خود اعتقاد دارد و این توانایی را در خود می‌بیند که یک پژوهش را با موفقیت انجام دهد که از طریق اندازه‌گیری این متغیر در افراد مختلف می‌توان تا حدی توانایی افراد را در انجام موفقیت‌آمیز پژوهش پیش‌بینی کرد. به عبارت دیگر، خودکارآمدی پژوهشی نقش کلیدی را در پیش‌بینی انجام پژوهش در افراد دارد (Bishop & Bieschke, 1998). Kahn & Scott, 1997 Phillips & Russell, 1994).

خودکارآمدی یک اعتقاد فردی است به این که او می‌تواند یک عمل را انجام دهد بدون توجه به این که آیا او واقعاً قادر به انجام این کار هست یا خیر (Bandura, 1995). پس از بررسی‌ها و جستجوی‌های فراوان، محقق نتوانست تنها یک مورد را که از این متغیر (خودکارآمدی پژوهشی) در پژوهش‌های خود در ایران استفاده کرده باشد، پیدا کند که آن مورد هم پایان‌نامه کارشناسی ارشد صالحی (Salehi, 2011) با عنوان «بررسی رابطه بین عوامل مؤثر بر خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان و انگیزش تحقیق آنها از طریق یک الگوی علی» بود. در آن پژوهش نیز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده بود و نتایج نشان داد که خودکارآمدی پژوهشی، انگیزش پژوهشی و عوامل مؤثر بر خودکارآمدی دو به دو به هم همبستگی دارند و انگیزش پژوهشی به خوبی از طریق خودکارآمدی پژوهشی و عوامل مؤثر بر خودکارآمدی قابل پیش‌بینی است. اما در دنیا پژوهش‌هایی نه چندان فراوان از این متغیر (خودکارآمدی پژوهشی) استفاده کرده‌اند که برخی از آنها در ادامه ذکر می‌شود. فلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994) پژوهشی را پیرامون با رابطه بین خودکارآمدی پژوهشی، درک از «محیط تمرین پژوهش» و بهره‌وری در میان دانشجویان دکتری روان‌شناسی مشاوره انجام داده‌اند. یافته‌ها نشان داد که بین خودکارآمدی پژوهشی، محیط تمرین پژوهش و بهره‌وری پژوهش رابطه مثبت وجود دارد. برعکس فرضیه تحقیق رابطه معنادار بین محیط تمرین پژوهش و بهره‌وری تحقیق و مشارکت وجود ندارد. جامعه این مطالعه شامل یک نمونه ملی از 219 دانشجوی ورودی

روش پژوهش

روش این پژوهش توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری آن دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی تهران در تحصیلی 91-90 هستند. نمونه تحقیق شامل 120 نفر از دانشجویان این دانشکده است که طریق نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها 14 پرسشنامه مخدوش شده بود و مطالعه و تحلیل داده‌ها بر روی 106 پرسشنامه باقی مانده انجام شد. روش تحلیل داده‌ها کمی و با استفاده از آمار توصیفی مانند میانگین و ... و آمار استنباطی تی تک نمونه‌ای انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها مقیاس اندازه‌گیری فیلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994) است که پس از بررسی‌ها و جستجوی‌های به عمل آمده، محقق نتوانست پژوهشی را در ایران پیدا کند که در این زمینه از این مقیاس استفاده کرده باشد. بنابراین به کمک چند تن از اساتید دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی این پرسشنامه از انگلیسی به فارسی برگردانده شد و چون اساتدان محترم اذعان داشتند که این مقیاس ناوابسته به فرهنگ است بدون هنجاریابی مورد استفاده قرار گرفت. این مقیاس دارای 33 سؤال و 4 خرده مقیاس است که 1 - مهارت‌های طراحی پژوهش (8 سؤال)، 2 - مهارت‌های پژوهش کاربردی (8 سؤال)، 3 - مهارت‌های رایانه‌ای و کمی (8 سؤال) و 4 - مهارت‌های نوشتن (9 سؤال) را در بر می‌گیرد. نحوه نمره گذاری این مقیاس به این صورت است که به هر سؤال نمره‌ای بین صفر تا 9 تعلق می‌گیرد که صفر نشان دهنده اعتقاد به عدم توانایی و عدد 9 نشان دهنده اعتقاد به توانایی کامل در انجام آن گویند است. همسانی درونی این پرسشنامه 0/96 و پایایی این پرسشنامه 0/94 گزارش شده است (Bishop & Bieschke, 1998)

یافته‌های پژوهش

1 - خودکارآمدی مهارت‌های پژوهش عملی در میان دانشجویان ارشد بالاست. (Sig0/000) در سطح (P<0/01) معنادار است و می‌توان فرض صفر را رد کرد. پس نتیجه می‌گیریم که خودکارآمدی مهارت‌های پژوهش عملی در دانشجویان

ارشد بالاست. دانشجویان کارشناسی ارشد پس از گذراندن واحدهایی در زمینه آمار و روش تحقیق و فراگرفتن اصول زیربنایی پژوهش و نیز کارهای عملی پژوهشی که در این دروس انجام می‌دهند، این توانایی را در خود می‌بینند که بتوانند در زمینه پژوهش کاربردی نیز به خوبی عمل کنند. 2 - خودکارآمدی مهارت‌های نوشتن در میان دانشجویان ارشد بالاست.

(Sig0/000) در سطح (P<0/01) معنادار است و می‌توان فرض صفر را رد کرد. پس نتیجه می‌گیریم که خودکارآمدی مهارت‌های نوشتن دانشجویان ارشد بالاست. دانشجویان کارشناسی ارشد به این دلیل که بیشتر با مطالعه جدیدترین مقالات نیازهای دانشی خود را رفع می‌کنند، خواه ناخواه با شیوه صحیح نگارش علمی آشنا می‌شوند و پس از مدتی می‌توانند نگارش علمی را از غیر علمی تشخیص دهند و چون این سطح از تحصیلات علمی بودن مطالب اهمیت به سزایی پیدا می‌کند، این اعتقاد در آنها ایجاد می‌شود که چون مطالب علمی را مطالعه می‌کنند و با شیوه صحیح نگارش علمی در مطالعات خود مواجه می‌شوند، این شیوه نگارش را در کارهای علمی خود رعایت کنند.

3 - خودکارآمدی مهارت‌های طراحی پژوهش در میان دانشجویان ارشد بالاست. (Sig0/000) در سطح (P<0/01) معنادار است و می‌توان فرض صفر را رد کرد. پس نتیجه می‌گیریم که خودکارآمدی مهارت‌های طراحی پژوهش در دانشجویان ارشد بالاست. یکی از دروس اساسی دانشجویان ارشد روش تحقیق است که اساتید این درس بیشتر بر آن تأکید دارند که دانشجویان را برای طراحی و نوشتن پایان نامه آماده کنند. طبیعی است که دانشجویان پس از گذراندن این درس و کارهایی که به عنوان تکلیف درسی در این درس انجام می‌دهند، این اعتقاد در آنها شکل می‌گیرد که می‌توانند پژوهش‌هایی را طراحی و اجرا نمایند.

4 - خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی در میان دانشجویان ارشد بالاست. (Sig0/070) در سطح (P<0/05) معنادار نیست و می‌توان فرض صفر را رد پذیرفت. پس نتیجه می‌گیریم که خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی دانشجویان ارشد بالا نیست. در کشور ما چند سالی بیش نیست که رایانه به طور جدی وارد سیستم آموزشی

شده است. دانشجویان ارشد با نظام آموزش سنتی آموزش دیده‌اند و آنچنان که باید و شاید با مهارت‌های رایانه‌ای آشنایی نداشته، در برخی موارد دانشجویان مهارت جستجوی صحیح مطالب در وب را ندارند و حتی برخی دانشجویان حاضرند کارها و پروژه‌های خود را به روش سنتی و بدون کمک گرفتن از رایانه انجام دهند از ترس این که مبدا خود را با نرم‌افزارهای رایانه‌ای درگیر کنند.

جدول 1 - مهارت‌های پژوهشی عملی

میانگین فرضی	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	معناداری	مهارت‌های پژوهشی عملی
36	44/386	9/88	8/793	105	0/000	

جدول 4 - مهارت‌های رایانه‌ای و کمی

میانگین فرضی	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	معناداری	مهارت‌های رایانه‌ای و کمی
36	273/38	12/801	1/829	105	0/070	

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه چهارم: از تحلیل داده‌ها می‌توان این نتیجه را گرفت که خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی دانشجویان ارشد بالا نیست. شاید این نتیجه به این دلیل باشد که علی‌رغم این که دانشجویان با روش‌های آماری و تحقیق از قبل آشنایی دارند، اما تا به حال آنچنان که باید و شاید با نرم‌افزارهای آماری کار نکرده‌اند و حتی ممکن است از نظر سواد رایانه‌ای در سطح پایینی باشند که این نتیجه به دست آمده است. حتی شاهد آن هستیم که در بسیاری از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد یک متخصص آمار کارهای کمی و تحلیل داده‌ها را برای دانشجویان انجام می‌دهد و مسؤولان باید برای رفع این مشکل تدابیر و آموزش‌های لازم را تدارک ببینند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های فلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994)، گایزler (Geisler, 1995) و آنراو و بک (Unrau & Beck, 2004) همسو نیست.

منابع

Ashton, P. T., & Webb, R. B. (1986). Making a difference: Teachers' sense of efficacy and student achievement. New York: Longman.

Bagherpour, Tahareh. & Jahanian, Ramezan. (2012). The effect of three different types of mental exercises and modeling of self-efficacy on the novice female college students. Research in Curriculum Planning, Vol 9.No 7 (continus), Autumn 2012.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychological Review, 84, 191-215.

Bandura, A. (1983). Self-efficacy determinants of anticipated fears and calamities. Journal of Personality and Social Psychology, 45, 464-469.

Bandura, A. (1993). Self - efficacy. Encyclopedia of human behavior vol (1)4 , 117-148.

Bandura, A. (Ed.) (1995). Self-efficacy in changing societies. New York: Cambridge University Press.

خودکارآمدی پژوهشی یکی از مفاهیمی است اخیراً مورد توجه قرار گرفته است. با اندازه‌گیری خودکارآمدی پژوهشی می‌توان تا حدی میزان آمادگی افراد را برای کارهای پژوهشی سنجید. فرضیه اول: نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که خودکارآمدی مهارت‌های پژوهش عملی در دانشجویان ارشد بالاست. از دانشجویان کارشناسی ارشد انتظار می‌رود که بتوانند وارد کارهای پژوهشی شوند. زیرا هدف این مقطع دیگر از آموزش به سوی پژوهش متمایل می‌شود و این نتیجه نیز این قضیه را تأیید می‌کند و نشان می‌دهد که دانشجویان خود را برای انجام پژوهش آماده می‌دانند. این نتیجه با نتایج پژوهش صالحی (1390)، فلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994)، گایزler (Geisler, 1995) و آنراو و بک (Unrau & Beck, 2004) همسو است.

فرضیه دوم: از تحلیل داده‌ها می‌توان نتیجه گرفت که خودکارآمدی مهارت‌های نوشتن دانشجویان ارشد بالاست. با توجه به تجربه و مطالعاتی که دانشجویان کارشناسی ارشد داشته‌اند، این توانایی را در خود می‌بینند که بتوانند در نوشتن یک پژوهش موفق باشند، شاید چون احساس می‌کنند در این زمینه مطالعه لازم را دارند و قادر به انجام این کار هستند. این نتیجه با نتایج فلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994)، گایزler (Geisler, 1995) و آنراو و بک (Unrau & Beck, 2004) همسو است.

فرضیه سوم: با توجه به تحلیل داده‌ها می‌توان نتیجه گرفت که خودکارآمدی مهارت‌های طراحی پژوهش در دانشجویان ارشد بالاست. شاید بتوان دلایلی را که در مورد دو فرضیه قبلی مطرح شد، در مورد نتیجه این فرضیه نیز به کار برد. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان کارشناسی ارشد است و طبیعتاً آنها برای ارائه طرح پژوهشی و انجام پایان‌نامه آموزش می‌بینند و شاید به دلیل همین آموزش‌ها باشد که این قابلیت را دارند که بتوانند فعالیت‌های پژوهشی را طراحی کنند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های فلیپس و راسل (Phillips & Russell, 1994)، گایزler (Geisler, 1995) و آنراو و بک (Unrau & Beck, 2004) همسو است.

- assertiveness training programme. *Behavior Research and Therapy*, 21, 225-232.
- Lent, R. W., & Hackett, G. (1987). Career self-efficacy: Empirical status and future directions. *Journal of Vocational Behavior*, 30, 347-382.
- Manning, M. M., & Wright, T. L. (1983). Self-efficacy expectancies, outcome expectancies, and the persistence of pain control in childbirth. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 421-431.
- Moe, K. O., & Zeiss, A. M. (1982). Measuring self-efficacy expectations for social skills: A methodological inquiry. *Cognitive Therapy and Research*, 6, 191-205.
- Moghtaderi, Nazfar. & Refahi, Zhale. (2011). The effectiveness of life values training (happiness, peace, respect, responsibility, cooperation, tolerance) to Childs on their social growth and them parents self-efficacy. *Research in Curriculum Planning*, Vol 8.No 30, Autumn 2011.
- Mortazavi, Shahrnaz. (2004). Interaction between imaginary-efficient and perceived support from family, teachers and close friend in examples of high school students in Tehran. *Noavary Amoozeshi Journal*, No8, 42-26.
- O'Leary, A. (1985). Self-efficacy and health. *Behavior Research and Therapy*, 23, 437-451.
- Pajares, F. (2002). Overview of social cognitive theory and self - efficacy. www.emory.edu/education/mfp/eff.htm/
- Phillips, J. C. & Russell, R. K. (1994). Research self-efficacy, the research training environment, and research productivity among graduate students in counseling psychology. *The Counseling Psychologist*, 22(4), 628-641.
- Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (1995). *Motivation in education: Theory, research, and applications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Salehi, Munira. (2011). The relationship between factors affecting on the students research self-efficacy and their motivation research through a causal model. Master's thesis, Faculty
- Barling, J., & Abel, M. (1983). Self-efficacy beliefs and tennis performance. *Cognitive Therapy and Research*, 7, 265-272.
- Bishop, R. M., & Bieschke, K. J. (1998). Applying social cognitive theory to interest in research among counseling psychology graduate students: A path analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 45, 182-188.
- Davis, F. W., & Yates, B. T. (1982). Self-efficacy expectancies versus outcome expectancies as determinants of performance deficits and depressive affect. *Cognitive Therapy and Research*, 6, 23-35.
- Faghihi, F.Y. (1998). A study of factors related to dissertation progress among doctoral candidates: Focus on student research self-efficacy as a result of their research training and experience. *Dissertation abstracts international*, 59(05), 1456A. (UMI No AAG9834228)
- Garcia, M. E., Schmitz, J. M., & Doerfler, L. A. (1990). A fine-grained analysis of the role of self-efficacy in self-initiated attempts to quit smoking. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58, 317-322.
- Geisler, C. C. (1995). Scientist-practitioner interests, research self-efficacy, perceptions of the
- Ghalaei, Behrooz., Kadivar, Parvin., Sarami, Gholamreza. & Esfandiari, Mohammad. (2012). Assessment of teachers self- efficacy beliefs model as determinant of their job satisfaction and students' academic achievement. *Research in Curriculum Planning*, Vol 9.No 5 (continus32), spiring 2012.
- Jerusalem, M., & Mittag, W. (1995). Self-efficacy in stressful life transitions. *Innovative Higher Education*, 28(3), 187-194.
- Kahn, J. H., & Scott, N. A. (1997). Predictors of research productivity and science-related career goals among counseling psychology graduate students. *The Counseling Psychologist*, 25, 38-67.
- Lee, C. (1982). Self-efficacy as a predictor of performance in competitive gymnastics. *Journal of Sport Psychology*, 4, 405-409.
- Lee, C. (1983). Self-efficacy and behavior as predictors of subsequent behavior in an

of Psychology and Educational Sciences, Ferdowsi University of Mashhad.

Sheikholeslami, Razieh. & Ahmadi, Sareh. (2011). Prediction of academic coping strategies by to self-efficiency beliefs and goal orientation in shiraz university students. *Research in Curriculum Planning*, Vol 8.No 4 (continus31), winter 2011.

Unrau, Y. & Beck A. (2004). Increasing research self-efficacy among students in professional research training environment and their relationship to dissertation progress. *Dissertation Abstracts International*, DAI-A 57/02 (UMI No. 9619812).

Vaccaro, Nicole. (2009). *The Relationship Between Research Self-Efficacy, Perceptions Of The Research Training Environment And Interest In Research In Counselor Educations Doctoral Students: An Ex-Post-Facto, Cross-Sectional Correlational Investigation*. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the Department of Child, Family, and Community Sciences in the College of Education at the University of Central Florida Orlando, Florid.